

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-15/11/ZT

Warszawa, dn. 15 grudnia 2011 r.

DECYZJA Nr RWA - 22/2011

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm., dalej: k.p.a.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

umarza się postępowanie wszczęte z urzędu w związku z podejrzeniem naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez stosowanie przez Franciszkańskie Biuro Turystyczno - Pielgrzymkowe PATRON TRAVEL Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie postanowienia zawartego we wzorcu umowy o nazwie *Warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych PATRON TRAVEL* stanowiącym Załącznik nr 1 do uchwały 1/2011 z dnia 14 lutego 2011 r. Zarządu Spółki o treści: *PATRON TRAVEL nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne uniemożliwienie Uczestnikowi przekroczenia granicy przez służby graniczne* (punkt 10.5 *Warunków uczestnictwa*), które mogło stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.).

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura UOKiK w Warszawie (dalej także: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. akt: RWA-403-9/11/MSK) mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych przez organizatorów turystyki w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.) mających siedzibę na terenie objętym właściwością miejscową Delegatury.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do Franciszkańskiego Biura Turystyczno - Pielgrzymkowego PATRON TRAVEL Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej także: PATRON TRAVEL lub Spółka) o przesłanie wszelkich

przedstawianych konsumentom wzorców umów, regulaminów, ogólnych warunków i innych wzorców umownych. W piśmie z dnia 28 lutego 2011 r., stanowiącym odpowiedź na wezwanie Prezesa UOKiK, Spółka przedstawiła m.in. wzór umowy o nazwie *Warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych PATRON TRAVEL* stanowiący Załącznik nr 1 do uchwały 1/2011 z dnia 14 lutego 2011 r. Zarządu Spółki (dalej również: *Warunki uczestnictwa*).

Analiza przedmiotowego dokumentu wykazała, iż Spółka w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umownym zawierającym w swojej treści postanowienie w brzmieniu „*PATRON TRAVEL nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne uniemożliwienie Uczestnikowi przekroczenia granicy przez służby graniczne*” (punkt 10.5 *Warunków uczestnictwa*).

Prezes UOKiK uznał, że może ono stanowić niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm., dalej: k.c.), uznane prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) za niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej: rejestr, rejestr niedozwolonych klauzul umownych). Prezes Urzędu ocenił bowiem ww. klauzulę jako zbieżną z treścią następującego postanowienia wpisanego do rejestru:

Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 11 lutego 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 618/09) i wpisane w dniu 2 lipca 2010 r. do rejestru pod numerem 1967.

Jak wynika z uzasadnienia do powołanego wyżej wyroku, niedozwolony charakter wskazanego postanowienia polega na bezprawnym ograniczeniu możliwości dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenia niespełnione w całości lub w części, w sytuacji ich przerwania. SOKiK zwrócił uwagę na fakt, że na cenę imprezy turystycznej składa się suma opłat za poszczególne świadczenia realizowane na rzecz klienta. Tymczasem przytoczony wyżej zapis prowadzi do obciążenia konsumenta całością umówionego świadczenia, nawet w sytuacji, gdy przedsiębiorca nie zrealizuje tego świadczenia na jego rzecz lub też, gdy z powodu niewykonania świadczenia oszczędza on wpłaconą przez konsumenta kwotę, albo gdy odzyska jakąś część z kosztów, jakie planował ponieść na realizację świadczenia w całości. Sąd podkreślił, że przedsiębiorca ma prawo zatrzymać z wpłaconej przez konsumenta ceny imprezy kwotę odpowiadającą poniesionym przez niego w związku z realizacją imprezy kosztom. Jednakże odmowa zwrotu uiszczonej kwoty w całości narusza w sposób rażący interes ekonomiczny konsumenta oraz jest wyrazem nadużywania przez przedsiębiorcę jego przewagi kontraktowej nad konsumentem. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wskazane postanowienie wzorca jest niedozwolonym postanowieniem umownym, o którym mowa w art. 385³ pkt 12 k.c.

Prezes UOKiK uznał, że stanowisko wskazujące na bezprawność postanowienia stosowanego przez Spółkę należy oprzeć na tych samych argumentach, co zaprezentowane przez SOKiK w uzasadnieniu do ww. wyroku.

W konsekwencji powyższego, postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2011 r. wszczęte zostało postępowanie w związku z podejrzeniem, iż stosowanie przez PATRON TRAVEL postanowienia zawartego w *Warunkach uczestnictwa* o treści: „*PATRON TRAVEL nie ponosi*

odpowiedzialności za ewentualne uniemożliwienie Uczestnikowi przekroczenia granicy przez służby graniczne (punkt 10.5 Warunków uczestnictwa) stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej również: *uokik*).

W odpowiedzi z dnia 5 września 2011 r. na zawiadomienie Prezesa Urzędu o wszczęciu przedmiotowego postępowania oraz wezwanie do ustosunkowania się do stawianych zarzutów PATRON TRAVEL przedstawił swoje stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Spółka zanegowała tożsamość zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK klauzuli z postanowieniem uznanym prawomocnym wyrokiem SOKiK za niedozwolone i wpisanym do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1967. Zdaniem Spółki treść zakazanego przez SOKiK postanowienia odnosi się do bezprawnego ograniczenia możliwości dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenia niespełnione w całości lub w części w przypadku braku możliwości dotarcia do miejsca wypoczynku ze względu na decyzję organów kontroli granicznej. Natomiast punkt 10.5 *Warunków uczestnictwa* nie zawiera obostrzenia w zakresie zwrotu wartości świadczeń niewykorzystanych, a więc nie mieści się w hipotezie klauzuli uznanej za niedozwoloną. Przeciwna interpretacja byłaby, w ocenie PATRON TRAVEL, zbyt daleko idąca i stanowiłaby przejaw zastosowania w przedmiotowym postępowaniu wykładni rozszerzającej, do czego Prezes Urzędu nie jest uprawniony w ramach procedury zmierzającej do nałożenia na przedsiębiorcę sankcji.

Niezależnie od powyższego Spółka wskazała, że samo ustalenie – w drodze wykładni rozszerzającej – tożsamości pomiędzy stosowanym przez nią postanowieniem a klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 1967 nie powinno przesądzać o bezprawności stosowania zakwestionowanego przez Prezesa Urzędu postanowienia. Oceniając zawartą we wzorcu umownym klauzulę należy bowiem wziąć pod uwagę całokształt wynikających z tego wzorca praw i obowiązków konsumenta. PATRON TRAVEL odwołał się w tym miejscu do postanowień punktu 6.2 oraz 6.3 *Warunków uczestnictwa*, które stanowią:

6.2 Klient, który po wpłacie zaliczki lub całej ceny odstepuje od umowy, jest zobowiązany do pokrycia rzeczywistych kosztów poniesionych przez Organizatora związanych z rezerwacją, jednak nie więcej niż 90 % wartości imprezy turystycznej.

6.3 Koszty rezygnacji są naliczane w przypadku rezygnacji z imprez przez uczestnika z przyczyn nie leżących po stronie PATRON TRAVEL, w tym z powodu (...) uniemożliwienia przekroczenia granicy poprzez służby graniczne.

Przytoczone wyżej postanowienia wzorca, w opinii Spółki, jednoznacznie dowodzą, iż organizator turystyki może obciążyć konsumenta jedynie tymi kosztami, które rzeczywiście poniósł. Natomiast wartość świadczeń, za które organizator turystyki nie zapłacił lub które w konsekwencji rozliczenia z kontrahentami zostały odliczone, podlega zwrotowi. Z tego względu Spółka wskazała, że punkt 10.5 *Warunków uczestnictwa* nie może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru pod numerem 1967.

W oparciu o powyższą argumentację PATRON TRAVEL wniósł o umorzenie postępowania.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

PATRON TRAVEL z siedzibą w Warszawie prowadzi działalność gospodarczą pod nr 0000006248 Krajowego Rejestru Sądowego, między innymi w zakresie organizowania imprez turystycznych. W ramach wykonywanej działalności gospodarczej Spółka oferuje konsumentom udział w organizowanych przez siebie imprezach turystycznych, a także zawiera z nimi umowy w tym zakresie.

PATRON TRAVEL od dnia 15 lutego 2011 r. stosuje w obrocie z konsumentami wzorzec umowny o nazwie *Warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych PATRON TRAVEL*, stanowiący Załącznik nr 1 do uchwały 1/2011 z dnia 14 lutego 2011 r. Zarządu Spółki, zawierający postanowienia o treści:

1. *PATRON TRAVEL nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne uniemożliwienie Uczestnikowi przekroczenia granicy przez służby graniczne (punkt 10.5. Warunków uczestnictwa).*
2. *Klient, który po wpłacie zaliczki lub całej ceny odstępuje od umowy, jest zobowiązany do pokrycia rzeczywistych kosztów poniesionych przez Organizatora związanych z rezerwacją, jednak nie więcej niż 90 % wartości imprezy turystycznej. (punkt 6.2 Warunków uczestnictwa).*
3. *Koszty rezygnacji są naliczane w przypadku rezygnacji z imprez przez uczestnika z przyczyn nie leżących po stronie PATRON TRAVEL, w tym z powodu (...) uniemożliwienia przekroczenia granicy poprzez służby graniczne. (punkt 6.3 Warunków uczestnictwa).*

W rejestrze niedozwolonych klauzul umownych zamieszczono klauzulę o następującej treści:

Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 11 lutego 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 618/09) i wpisane w dniu 2 lipca 2010 r. do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1967.

Pismem z dnia 30 listopada 2011 r. Prezes UOKiK poinformował Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie oraz o prawie do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy i zajęcia stanowiska przed wydaniem decyzji.

Strona niniejszego postępowania skorzystała z uprawnień przysługujących jej na mocy art. 10 k.p.a.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie administracyjne z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza

obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie Spółce został postawiony zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowy interes konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umowy o nazwie *Warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych PATRON TRAVEL* postanowienia tożsamego z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z ust. 1 *uokik*.

Po przeprowadzeniu, w toku postępowania administracyjnego, dalszej analizy materiału dowodowego w sprawie oraz na skutek udzielonych przez Spółkę wyjaśnień, należy stwierdzić, iż zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie nie jest tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1967, a co za tym idzie nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Dokonując oceny tożsamości klauzuli Prezesa Urzędu wziął pod uwagę kontekst całego wzorca umownego stosowanego przez Spółkę. Postanowienie punktu 10.5 *Warunków uczestnictwa* w brzmieniu: *PATRON TRAVEL nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne uniemożliwienie Uczestnikowi przekroczenia granicy przez służby graniczne należy odczytywać łącznie z klauzulą określoną w punkcie 6.2: Klient, który po wpłacie zaliczki lub całej ceny odstępuje od umowy, jest zobowiązany do pokrycia rzeczywistych kosztów poniesionych przez Organizatora związanych z rezerwacją, jednak nie więcej niż 90 % wartości imprezy turystycznej oraz 6.3: Koszty rezygnacji są naliczane w przypadku rezygnacji z imprezy przez uczestnika z przyczyn nie leżących po stronie PATRON TRAVEL, w tym z powodu (...) uniemożliwienia przekroczenia granicy poprzez służby graniczne.* W świetle wszystkich przytoczonych wyżej postanowień wzorca umowy stosowanego przez Spółkę nie można mówić o bezprawnym ograniczeniu możliwości dochodzenia przez konsumenta od Spółki zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenia niespełnione w całości lub w części, w sytuacji ich przerwania. Postanowienia punktów 6.2 i 6.3 *Warunków uczestnictwa* wskazują, iż PATRON TRAVEL w przypadku uniemożliwienia konsumentowi przekroczenia granicy przez służby graniczne zatrzymuje z wpłaconej przez konsumenta ceny imprezy jedynie kwotę odpowiadającą poniesionym przez nią kosztom w związku z realizacją imprezy. W pozostałym zakresie uiszczona przez konsumenta cena – odpowiadająca wartości świadczeń, za które Spółka nie zapłaciła lub które w konsekwencji rozliczenia z kontrahentami zostały odliczone – podlega zwrotowi. Taki sposób ukształtowania praw i obowiązków konsumenta nie jest tożsamy z ich konfiguracją występującą w postanowieniu wpisanym do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1967.

W tym stanie rzeczy należało, stosownie do art. 105 § 1 k.p.a., umorzyć – wszczęte w niniejszej sprawie – postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak na wstępie.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury UOKiK w Warszawie.

Dyrektor Delegatury UOKiK

w Warszawie

/podpis/

Otrzymuje: